

DISSERTATIO JURIDICA
DE

1771, 1.
102
J U D I C E
SUSPECTO

QUAM

PRÆSIDE

DN. JOHANNE FRIDERICO
E H R L E N

17
J. U. D. PAND. ET JUR. CAN. PROF. PUBL. ORD.
ET CAP. THOM. CANON.

PUBLICÆ TUERI CONABITUR

AUCTOR

FRANC. GEORGIUS DITTERICH

BAMBERGENSIS

AA. LL. ET PHILOSOPH. MAGISTER

Argentorati DIE V. MARTII MDCCLXXI.

H. L. Q. C.

Typis JOH. HENR. HEITZII Univ. Typ.

DEO
ET
AMICIS.

Q. D. B. V.

Si quid inter homines controversiæ oriatur, quod terminari amica compositione nequit, in statu naturali Marte arbitro, in civili per personam a Principe potestate hac donatam deciditur. Qui itaque innocentiam tuendo & coercendo iniquitatem lites dirimit, otium reddit mortalibus felicitatemque, *Judex* vocatur. Hic vero ut rite hunc finem consequatur, legitima scientia, fide & integritate conspicuus sit oportet; quæ quidem dotes natura & Legibus adeo inculcatæ, si in Judice deficiant, officium hoc ruinam civibus parit,

A 2

&, cum tamen firmum affictis deberet esse praesidium, in tectum abit latrocinium. Huic malo ut iretur obviam, a Legibus a) providis introducta est *recusatio*, quæ actus judicialis est, quo quis declinat notionem Judicis ob sinistram de illo suspicionem. Hoc declinandæ injustitiæ remedium in naturali æquitate & legibus fundatum est, cum ipsa ratio dicitur, quod suspecti & inimici judices esse non debeant b), & periculosum omnino sit, coram suspecto iudice postulare c). Comprobat illud usus multorum retro seculorum. Antiquissimis enim temporibus iudices apud Romanos aut ferebantur a partibus d), aut constituebantur sorte e), aut a Magistratu dabantur f). Liberrimam autem fuisse libera republica omnes hos iudices recusandi facultatem, inde satis patet, quod TULLIO & QUINTILIANO testibus g) non esse potuerit in causa aliqua iudex, nisi qui inter adversarios convenisset.

Imminuta postmodum sub Imperatoribus Romani populi libertate & hæc pariter recusandi iudices libertas multum restricta est. Sub TRAJANO quidem in publicis

a) L. 16. C. de Sentent. & Interloc. L. un. C. Ne liceat in un. ead. Caus. Nov. 53. Cap. 3. & Nov. 96. C. 2. adde Tit. X. de Appellat. & Recusat.

b) Cap. 41. in f. X. de Appellat.

c) C. 5. X. de Except. & L. 16. C. de Judiciis.

d) CICERO de Oratore L. II. Cap. 65. & 70. & pro Rosc. Comæd. Cap. 15.

e) DIO CASSIUS L. LIV. scribit: τῶς δὲ δικάζειν αὐτὸν λαγχάνειν ἀπέπειν εἰς μηδένος ἀδικεῖν τῶν ἐπιεικῶν ἐκείνους εἰστέλει.

f) VALERIUS PROBUS in Not. Jur. antiq. ubi formula occurrit his literis: P. J. A. V. P. U. D. id est: Prator iudicem arbitrumve postulo, uti des.

g) In Orat. pro Cluentio, Cap. 43. pro Rosc. Comæd. C. 15, in Verrem, L. III, Cap. 11, 59. 60. . . . Declamat. 342.

plane causis illa adhuc viguit *h*); at sub HADRIANO, ut CALLISTRATUS author est *i*), insignem subiit mutationem; eamque sub VALENTINIANO penitus sublatam AMMIANUS MARCELLINUS queritur *k*). Eo enim tempore cum ad Principis nutum gererentur omnia, iudices ipsos & iudicum potestatem non amplius, ut olim, *voluntas partium*, sed *Imperatorum summa potestas* constituit *l*).

Restituta vero fuit sub JUSTINIANO Imperatore recusandi iudicem facultas: Hic quippe in id praecipue intentus, ut litigantium animos timore omni ac sollicitudine liberaret, non solum imposita iudicibus *m*), advocatis *n*) & ipsis litigatoribus *o*) iurisjurandi religione omnem praevertere injustitiam studuit, sed etiam per confirmatum & in iudiciis introductum *recusationis* remedium civium litigantium securitati prospexit *p*). Omnia vero haec ad iudices tantum pedaneos atque delegatos per-

A 3

h) PLIN. in Paneg. cap. 36. Sors & urna, scribit, Fisco iudicem assignat: licet rejicere, licet exclamare: hunc nolo, timidus est, & bona seculi parum intelligit; illum volo, quia Caesarem fortiter amat.

i) L. 43. D. de Judic.

k) Lib. XXVII Cap. 7. ita scribit: Ad hanc inclementiam illud quoque accedebat dictu dirum & factu, quod si quis eum, VALENTINIANUM, adisset, iudicium potentis inimici declinans, altumque sibi postulans dari, hoc non impetrato, ad eundem quem mectuebat, licet multa praeponderet iusta, remittebatur.

l) Argumentum de modo constituendi ac recusandi iudices apud Romanos veteres egregie pro more exponunt JCTi elegantissimi NOOBTIUS in Tract. de Jurisd. & Imper. atque SCHULTINGIUS in Diss. de Recusat. Judic.

m) L. 14. C. de Judic. L. 2. C. de iurejur. propt. calumni. dandi,

n) d. L. 14. §. 1. C. de Judic.

o) L. 2. C. de iurej. propt. calumni. dand.

p) L. 16. C. de Judic. & LL. supra lit. a. cit.

tinere, Jureque Romano Magistratus proprie sic dictos recusari non potuisse, mox uberius ostendendum erit.

Ab illo tempore judicium recusatio perpetuo usi fuit conservata, inque tribunalibus hodieum recepta est, atque, uti infra videbimus, ad Magistratus judicesque omnis generis extensa. Olim illam actori *q)* pariter ac reo *r)* competiisse certum est, & licet in regula rei partes in judicio sint favorabiliores *s)*, monumenta tamen non desunt *t)*, quæ illam plane magis actori, quam reo interdum concessam fuisse arguunt. Jure Canonico saltem usuque nostro forensi partibus litigantibus absque ullo discrimine, etiam ipsis excommunicatis *v)*, frustra dissentiente MEVIO *x)*, recusationis remedium indulgetur.

De materia *suspecti Judicis* in chartam quædam conjicere mecum constitui, ut aliquod, quos in Jure feci, profectuum specimen ederem publicum. Non itaque hic totam de recusatione judicis causam pro rei dignitate exponere mihi in animum induxi, eo quod celeberrimus JCTus not. *l.)* memoratus SCHULTINGIUS illam ita peroravit, ut ejus dictis a tenui tironis non satis exercitati calamo vix aliquid accedere possit incrementi. Hinc intra limites suspecti judicis maxime substiturus sum, eo-que allaboraturus, ut, quæ cel. Auctor de prisca Romanorum Jurisprudencia circa hanc causam præcepta proponavit, inspersis hinc inde Juris Canonici placitis, si fieri

q) CICERO in *Verr.* L. I. Cap. 7. & L. III. Cap. 11. 13. 41. 59. 60.
r) *Lex Servilia repetundarum lata a C. SERVILIO GLAUCIA* apud SIGONIUM de *Judic.* L. II. C. 27.

s) L. 125. D. de R. J.

t) CICERO *Orat. pro Sulla* Cap. ult. & PAULUS MANUTIUS ad hunc locum.

v) Cap. 5. X. de *Except.*

x) P. 6. Decif. 71. n. 4.

poterit, ad usum in nostris foris receptum propius applicentur.

In tribus autem deducendis potissimum versabor, nimirum I. *Quis Judex ut suspectus recusari possit?* II. *Quenam sint fundate in Jure suspicionis cause?* & III. *Quo demum modo suspecti Judicis recusatio instituenda sit?*

I.

Quis judex ut suspectus recusari possit?

§. I.

An judices singuli?

Pedaneos Romanorum judices & saepe & facile recusatos fuisse, velut in transitu jam notavimus. Non eadem erat Romano populo Consules, Praetores aliosque Magistratus recusandi facultas. Equidem hi ordinarie judicem dare solebant *a*); sed quandoque tamen judicium exercebant ipsi *b*), e. gr. dum in judicio publico quaerebatur ex lege, aut judicantibus Decemviris vel Centumviris, teste **PLINIO** *c*), praesidebant. Illos vero hisce in casibus unquam recusatos fuisse, nec liberi, nec jam subiecti Imperatoribus Romani populi historia prodit. Novi quidem, adduci passim pro Magistratuum recusatione ex **CICERONE** & **ASCONIO PEDIANO** *d*) exemplum

a) **CICERO** ad *Quint. fratrem* L. I. Epist. 2. **SUETONIUS** in *Claudio* Cap. 15. **JULIANUS** L. 8. *D. de Offic. Praesid.* **CALLISTRATUS** L. 9. *D. eod. tit.*

b) **CICERO** pro *Archia Poëta* Cap. 2. & in fin.

c) *Epistolarum* L. V. Epist. ult.

d) In *Oration*, **CICERONIS**.

Antonii Marcum Lucullum Prætorem, ad quem a Græcis eductus fuerat, ut ajunt, recusantis; qui vero rem penitus inspexerit, qui a Prætore, quod Græci postulaverant, jam *decretum*, adeoque sententiam latam fuisse, cogitaverit, nihil inde pro recusatone Magistratum evinci posse facile videbit, cum Antonius illud tantum, quod Græci postulabant, judicium declinaverit, & non tam Prætorem recusaverit, quam a lata secundum Græcos sententia per modum appellationis ad Tribunos plebis provocaverit.

Præter hoc unicum exemplum, quod vero huc non quadrare vidimus, Annales rerum Romanarum nullum commemorant. Adeo nimirum verum est, Jure antiquo reculatorum Magistratum nulla extare vestigia. Alia iis temporibus contra Magistratum iniquitatem remedia suppetebant: non enim appellatos tantum fuisse adversus omnem potestatem Tribunos plebis *e)*, sed & Magistratus contra Magistratus inferiores *f)* & pares *g)* ab oppressis invocatos fuisse constat. Verum id in Urbe, non in Provinciis erat afflictis præsidii, cum Magistratus iis præpositi non durante Magistratu *h)*, sed illo demum deposito potuerint conveniri.

Neque Jure novo circa hoc quidquam immutavit JUSTINIANUS

e) ASCONIUS in Ciceron. L. XI. in Verr. Cap. 12.

f) CN. ORESTÆ Prætoris Urb. *Decretum* sustulit Consul ÆMILIUS MAMERCUS; ita VALERIUS MAXIMUS Lib. VII. Cap. 7.

g) L. PISO Prætor VERRI Prætori intercessit, test. CICERON. in Verr. L. I. C. 46. Adde LIVIUM L. II. Cap. 17. CICERON. de Leg. L. III. Cap. 3.

h) L. 2. D. de in Jus voc. L. 48. D. de Judic. L. 32. D. de Injur. L. 12. pr. D. de Accusat. Item Fragmentum Legis Serviliæ in hanc rem adducit JAC. GOTHOFREDUS ad L. 6. C. Tb. ad Leg. Jul. repetund. CICERO in Verr. L. II. Cap. 12.

STINIANUS *i*) ; sed potius *recusationem* ad iudices datos vel delegatos diferte restrinxit *k*). Alia tamen ratione Magistratuum in Urbe iniquitati ire obviam conatus est, cum iis vel ad partium preces, vel ex Principis potestate *συνδρασιν* quandoque addendum esse decrevit *l*). Arcendis vero provincialium iudicum corruptelis atque injuriis Leges *m*) quoque abunde prospexerunt. Accedit, quod Provinciarum suspectis Præsidibus adjungi posse Episcopum Imperator constituerit *n*), eoquod Præsidium integritati ipsique justitiæ per Magistratuum Assessores, utpote ab ipsis adscitos *o*), & pro eorum lubitu removendos *p*) non satis prospectum arbitrabatur. Quæ Episcopi adjunctio conservandæ justitiæ remedium videbatur tam firmum & congruum, ut ab aliis quoque extra Imperii Romani fines populis fuerit adoptatum *q*). Placuit quoque simile remedium contra minores in Municipiis Magistratus (defensores civitatum *r*) : recusari enim hi cum non potuerint, utpote jurisdictionem habentes, &

B

i) L. 32. §. ult. C. de Appellat.

k) L. 16. C. de Judic.

l) Nov. 13. Cap. 2. & Nov. 53. Cap. 3.

m) L. 3. D. de Offic. Assess. L. 10. C. de Assess. domest. & Cancell. L. un. C. de Contract. Judic. L. 6. C. Tb. de Offic. Reñtor. Provinc. L. ult. C. ad Leg. Jul. repet. Nov. 8. Adde L. un. C. Ut omne Jud. tam civ. quam crintin.

n) Nov. 86. Cap. 2.

o) L. I. C. Tb. de Assess. domest. & Cancell. Nov. 8. Cap. 8. & in fia.

p) Nov. 17. Cap. 5. §. 2.

q) Legibus Visigothorum L. II. Tit. 1. Leg. 23.

r) Nov. 86. Cap. 7.

Provinciae Praesidem representantes s), iis tamen missis, ad Episcopale iudicium res devolvi potuit, id quod jam a Constantino M. t) introductum est, & postea recentioribus Legibus u) repetitum fuit, quamvis id ipsum per modum compromissi potius, quam recusationis processisse videatur.

Hæc quidem apud Romanos olim circa hanc causam fuerunt constituta. At vero cum ad statum publicum gentium sequioris ævi applicari haud facile potuerint, multa hac in re deinde, præcipue per Juris Canonici placita, immutata fuere. Iudex hoc Jure qualiscunque x) non delegatus solum y), sed & ordinarius, ut Consul est civitatis z), recusari potest, solo *Executore* excepto aa). Quæ enim introductæ recusationis ratio est, ne scilicet, quæ sancta & inviolata deberet esse justitia, a iudice pravis animi commotionibus abrepto violetur, litigantesque inde lædantur, adeo universalis est, ut iudices sine discrimine omnes, non tamen meros executores tangat, quibus quippe nulla cognitio, sed sola executio bb) demandatur. Atque inde factum est, ut in recusationis materia Jus Canonicum, utpote nostris moribus magis accommodatum, usu forensi penitus recipere-
retur, adeo, ut hodie omnes iudices & Magistratus, cuiuscunque ordinis sint vel dignitatis, justa ex causa recu-

s) Nov. 15. pr. & Cap. 2. & 3. §. 1.

t) SOZOMENUS *Hist. Eccl.* L. I. Cap. 9.

u) L. 7. & 8. C. de *Episc. Aud.*

x) C. 61. X. de *Appellat.*

y) C. 41. X. eod. tit.

z) C. 10. X. de *For. Compet.*

aa) C. 43. X. de *Appellat.*

bb) C. 28. vers. *Quia vero X. de Offic. & Potest. Jud. deleg.*

fari possint. Quæ regula proinde ordinarie non tantum ratione inferioris, sed & superioris judicis procedit: licet circa hunc haud pauci rem vehementer in dubium vocent; quam controversiam vero commodius sequenti §. compositori sumus.

§. II.

An integra Magistratum & judicum Collegia?

Collegium judicum, quod & Dicasterium audit, corpus quoddam est ex variis personis autoritate Principis constitutum ad cognoscendas decidendasque civium causas. Talia judicum collegia antiquissimæ originis sunt: vidit ea olim Roma, vidit Græcia. CICERO certe a) in Sicilia civitates (aut Senatus civitatum) ex Lege Rupilia datas fuisse iudices testatur; & in habendis de exilio judiciis collegium ex XXXXV. electis Viris conflatum fuisse ex PLINIO b) discimus, cui simile de Græcia LIVIUS docet c). Existimabant nimirum veteres, institutis judicum collegiis justitiam factam tectamque servatum iri, cum tot veluti custodibus, quot collegii membra sunt, defendantur Leges, & difficilius longe multi, quam unus, a via recta deflectere soleant.

Hæc utut vera sint, dolet nihilominus LIVIUS d), decemvirale collegium Romæ prorsus fuisse corruptum;

B 2

a) in Verrem. L. II. Cap. 13.

b) Hist. nat. Lib. XXIX. Cap. 1.

c) L. XXXIII. Cap. 46.

d) L. III. Cap. 36. *Hominum, non causarum, toti erant, ut apud quos gratia vim æqui haberet; judicia domi constabant, pronuntiabant in foro. Si quis Collegam appellasset, ab eo, ad quem venerat, ita decedebat, ut pæniteret, non prioris decreto stetit.*

similemque pestem sua infecisse collegia insigni suo malo quondam Carthago sensit *e*). Licet vero nostro aëvo singulari Superum beneficio & Principum insigni prudentia optima passim dignissimaque collegia gerendis rebus præficiantur: eorum tamen membra omnia degenerare adhucdum & justam suspicionem incurrere posse, dubitandum non est. Quod si accadat, num recusationi locus sit? videamus. Integra apud Romanos collegia recusata fuisse, non facile negaverit, qui CICERONIS *f*), PLINIUS *g*) aliorumque testimonia perpendit, variasque Leges, uti *Corneliam h*), *Pompejum i*), *Vatiniam k*) huic recusandi libertati terminos modumque posuisse, haud ignorat. Sunt nihilominus, qui, qua nescio, ratione ducti *l*) negent, collegium integrum recusari posse, ipsumque usum forensem in testimonium vocent. Affirmant id alii *m*); alii quasi via media ingredientibus *n*) negant quidem, collegium recusari posse, sed excipiunt, nisi eadem omnes suspitione laborent, aut etiam unus magnæ auctoritatis, cui reliqui contradicere nequeunt. In tanto conflictu sententiarum, momenta, quæ utrinque militat, non ex-

e) LIVIUS L. XXXIII. Cap. 46.

f) in *Verr.* L. II. Cap. 13. *pro Plancio* Cap. 17.

g) vid. *loc. supra cit.* not. b.

h) CICERO in *Verr.* L. II. Cap. 31.

i) ASCONIUS in *arg. Orat. pro Milone.*

k) CICERO in *Vatin.* Cap. 11.

l) cf. plures DD. citati apud SCHULTINGIUM *l. c.* Cap. 17. & apud ZANGERUM *de Except.* P. II. Cap. 4. n. 15. & 199.

m) MENOCHIUS *de arbitrar. Judic. Quæst.* L. XI. Caf. 458. PETR. GREG. THOLOSANUS *Syntagm.* L. XXXIX. C. 3. n. 24.

n) ZANGER, *l. c.* n. 16. & 17.

cutiam operose, ut brevitatis rationem habeam, sed, quid de re sentiam, paucis, clareque exponam.

Equidem, quo minus singula collegii membra, reliquis salva manente judicandi potestate, recusari queant, nihil impedit; & cur totum collegium, si membra ejus omnia gravi suspicione laborent, recusari non possit, plane non video. Lex sane, quæ huic sententiæ repugnet, occurrit nulla, quin potius Canones *o*) illi non obscure favent. Nec recusati integri collegii exempla defunt *p*); quibus, cum æquitas & sana ratio suffragetur, inesse pondus, haud facile quis negaverit. Rarius quidem fit, quod mirandum non est, ut integra collegia recusentur; sed praxis tamen talem recusationem non improbat.

Ea vero quæstio majoribus dubiis videtur esse obnoxia, an nimirum recusatis plerisque collegii membris, reliqua, quibus nihil objicitur, nihilominus de causa cognoscere queant? Affirmantem sententiam amplectitur LEYSERUS *q*) cum suis affectis; negantem BEYERUS *r*) cumque eo multi alii. Et quidem LEYSERUS eousque delabitur, ut putet, si vel unicum membrum superfit, de cujus integritate non dubitatur, huic causæ cognitionem relinquendam esse, *arg. L. 7. §. 2. D. Quod cuiusq. univers. nom.* Verum liceat mihi hic a cel. Viri sententia recedere. Equidem non ignoro, ex allegata Lege Interpretes vulgo regulam colligere, *Collegia inchoata subsistere, etiamsi ad unum redigantur*, quia jus semel consti-

B 3

o) Can. 15. Cauf. 3. Quæst. 5. adde C. 10. X. de Foro competent.

p) SOCRAT. *Hist. Eccl.* L. I. cap. 31. & L. VI. Cap. 15. SOZOMENUS *Hist. Eccl.* L. II. Cap. 25. & L. VIII. Cap. 17.

q) Spec. 67. Medit. 7.

r) *Delineat. Pandect. de Judic.* n. 73.

tutum non solvitur nisi corpore, in quo est, penitus sublato s). Ast arbitror, hanc regulam cum grano salis accipiendam, & ultra terminos habiles, uti ajunt, non esse extendendam, quin imo illam ad causam, quam præ oculis habemus, applicatu difficilem esse. Ea saltem in dicta Lege ad quæstionem decidendam affertur a nostra plane alienam, quippe in qua hanc regulam collegii judicum natura, Principumque talia collegia constituentium animus non fert. Volunt enim hi prudentissimo consilio, ut non uni, sed plurium sapientiæ & integritati bona, fama & vita civium committantur, ut proinde per majora vota lites dirimi possint. Crederem itaque, in hoc rerum statu rem potius ad superiorem devolvi, qui, quid faciendum, decidat, aut forsan, quod CARPZOVII t) atque BEYERI u) consilium est, unico huic iudici alium vel plures adjungat, quo saltem aliquod collegii vestigium remaneat. Quodsi vero, licet pleraque membra sint suspecta, tamen sufficiens adhuc pluralitati votorum obtinendæ non suspectorum numerus superfit, illa adhucdum existimo, jure suo causæ cognitionem decisionemque sibi vindicare. Nullum itaque dubium est, quin vel omnibus vel plerisque collegii membris suspectis, (ita ut votorum pluralitas amplius haberi nequeat,) totum recusari queat; neutiquam vero, si pauciores, aut unus alterve, uti supra notavi, suspitionis nota laborent. At non tamen adeo alienus sum ab eorum opinione, qui contendunt, nonnunquam etiam ob unum vel duos, qui tantæ sunt in collegio autoritatis, ut reliqui ipsis non facile contradicturi videantur, totum collegium re-

s) *pr. Inst. de Usufructu.*

t) *in Proc. tit. 3. art. 4. n. 90.*

u) *l. c. n. 75.*

cusari posse; quæ quippe opinio nec a ratione, nec a Juris analogia abludit.

Supereft, ut, quæ hactenus dicta fuere, propius ad nostri fori ufum applicentur. Nimirum omnis generis iudices, tam ordinarios, quam delegatos, tam superiores, quam inferiores, etiam integra iudicum collegia Jure communi recusari posse, hucusque observavimus. Eandem regulam tam in Gallia, quam in Germania receptam esse, præjudiciis, Legibus, & Jctorum celeberrimorum communi suffragio abunde probari potest. Et quidem de iudice inferiore nulla plane controversia movetur ^x); bene tamen de collegiis iudicum superioribus, quæ in ultima, uti vocant, instantia judicant. De his enim multi simpliciter negant, quod recusari possint; alii vero ita dubie mentem suam explicant, ut aqua ipsis hæreret videatur. Varias allegant rationes, uti ex gr. quod iudex ordinarius recusari nequeat; quod progressus tribunalium in infinitum fieret; aliasque, quæ vel ex supra sparsis principiis jam corruunt, vel refutatione plane non indigent. Unicus tamen scrupulus hæret, quem excitare potuit pugna quædam, quæ inter duos textus Decretalium intercedere videtur. Nempe in *C. 12. X. de Appellat.* ALEXANDER III. S. P. dicit, quod quicumque *sine appellatione iudicat* in causis ecclesiasticis, *etiam recusari nequeat*; LUCIUS III. vero in *C. 36. X. eod.* afferit, illum, cui *appellatione remota negotium quoddam fuit delegatum, in ea causa esse, ut recusari possit.* GLOSSA, CUJACIUS, SCHULTINGIUS aliique hoc ita conciliare student, ut dicant in *C. 12.* subintelligendum esse *sine gravi causa.* Verum hæc limitatio difficultatem nequa-

^x) de GALLIA vid. tit. 24. *Ord. Reg. de a. 1667.* de GERMANIA cf. GAIL, ZANGER, CARPZOV. aliique laudati a STRYCKIO in *U. M. Panact.* L. V. tit. 1. §. 10.

quam tollit, cum quilibet qui recusatur, saltem ex recusantis opinione *ob justam causam* recusetur, & textus generalis sit, verbaque *non aliquatenus* contineat, quæ omnem limitationem respuunt. Alii sibi persuadere, S. Pontificem digitum intendere ad juramentum perhorrescentiæ, quippe quod *sine justa causa admittatur*. At, præterquam quod falsum sit, hoc juramentum absque justa causa procedere, non potuit hoc juramentum in mente habere ALEXANDER III. utpote quod demum a BONIFACIO VIII. uti infra docebitur, introductum fuit. Mihi igitur potius videtur in *cit. Cap. 12.* magis de tempore proponendæ recusatationis, quam de ipsa recusatione sermonem esse; quam interpretationem ipse verborum contextus, sana ratio & Juris analogia suadent: nihil enim injuriæ secum fert judicis recusatio, si decenti illa ratione instituat.

Neque recedit ab his principiis tam Galliæ quam Germaniæ praxis. In Galliâ integra judicum collegia etiam suprema ex gravioribus causis omnino recusari possunt, id quod procedit per *Literas Evocatorias* a Rege impetratas *y)*. Ad Germaniam quod attinet, Principum Dicasteria, quin recusari possint, non ambigitur: Leges, DD. auctoritas, forique usus id approbant *z)*. At de summis Imperii Tribunalibus major est inter DD. contentio: hæc enim recusari posse tam antiquiores, quam recentiores Processus Germanici Doctores tantum non omnes negarunt *aa)*. Multas hujus rei rationes congest

y) cf. tit. 1. Ord. Reg. de a. 1669. & tit. 24. alleg. Ord. de a. 1667.

z) cf. *Loca LL. Imp.* a Cl. PÜTTERO, egregio Processus German. Interprete, allegata in *Introd. in Rem Judic. Imp.* §. 159. adde STRYCK. *l.c.* §. 12.

aa) GAIL L. I. Obf. 33. RODING *Pand. Camer.* L. I. tit. 3. §. 11. LUDOLFF

fit BLUMIUS *bb*), quæ vero displicent DECKHERO *cc*), qui tamen ipse decisionem certam propinare ausus non est. Exempla quidem & cum, & sine successu recusata Cameræ, recusatique Judicii Aulici commemorant GAILIUS, cl. PÜRTERUS aliique *dd*); at hodie quidem id difficulter contingere posse, fere unanimi ore DD. testantur. Si ingenue dicendum quod res est, ego cum STRYCKIO *ee*) arbitrator, non quidem temere summa Imperii Tribunalia recusari posse; at cur ex probata plane gravique causa non possint, nullo modo perspicio. Saltem generalia præcepta supra ex sanæ rationis jurisque communis principii allata etiam hic locum suum tuentur; &, quamvis hæc judicia ipsum Imperatorem & Imperium repræsentent, tamen, qui in iisdem jus dicunt, homines sunt ut alii judices, humanam imbecillitatem non exuerunt, adeoque profecto non minus, ac alii, suspitionis notam incurere possunt. Ipse etiam Imperator, ceu summus legum Custos & Observator, Capitulatione sua *ff*) fidem suam jurato adstringit, quod in promovenda justitia omnem suam operam studiumque collocare velit *gg*); unde sane non poterit denegare remedia juris ordinaria, in

C

LUDOLF *Fur. Camer. S. I. §. I. n. II. BLUM. Proc. Cam. tit. 25. §. I. AUCTOR Princ. Process. Jud. Imp. Aul. bod. C. 6. §. 42. Cl. PÜTTER l. c. HAMM Diss. de Recus. Jud. super. in genere, & in specie de illicita Recusatione supremorum S. R. I. Tribunal.*

bb) l. c.

cc) In *Vindic. Jur. Camer. contra BLUMIUM tit. 25. p. 134.*

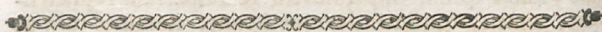
dd) l. cc.

ee) l. c. §. II.

ff) Art. 16. §. 7.

gg) Dem Proceß seinen starcken Lauf zu lassen.

fana ratione fundata, Legibus tam publicis quam privatis, tam peregrinis in subsidium receptis, quam domesticis agnita & approbata. De eo vero inter omnes constat, singulas horum tribunalium personas recusare & semper licuisse, & adhucdum licere *hh*). Ubi enim contra unum aut alterum Assessorem idoneæ suspicionis causæ allegantur, jubetur is ab hujus causæ relatione abesse *ii*). Atque prostant in utroque Tribunali rei hujus exempli; quin imo recentiori tempore ipse Præses Judicii Aulici ad Principis cujusdam instantiam ab Imperatore rus concedere jussus est, ut eodem absente istius Principis causa ventilaretur *kk*).

II.

Quenam sint fundatæ in Jure suspicionis causæ?

Judicem, ut PHILO Judæus eum fere depingit *a*), virum esse oportet summa animi rectitudine, firmitate ac prudentia præditum; domesticorum, amicorum, & sui quodammodo oblitum, nemini inimicum, memoremque, *judicium esse DEI, se vero ministrum & procuratorem ejus*, cui non ex suo ingenio animique motu, sed secundum

hh) Ord. Cam. de a. 1555. I. 19. §. 5. Ord. Jud. Aul. tit. 1. §. 18.

ii) Ord. Jud. Aul. & Ord. Cam. II. cc.

kk) cf. AUCTOR *Princ. Process. Jud. Aul. l. c.* & Cl. PÖTTERUS *l. c.* §. 712. ubi modum, quo hæc recusatio procedit, ex LL. Imperii processualibus pro more accurate ostendit.

a) de *Judice* pag. 556.

Legum normam, quas custodire in scrinio pectoris sui debet, pronuntiare incumbit. Et ita, ut par est, si iudicem confideremus, facili negotio apparebit, duo potissimum esse vitiorum genera, quæ recusationi locum faciant, quorum unum iudicis *intellectum*, alterum *voluntatem* concernit; sicut duas in iudice dotes necessarias esse novimus, *prudentiam* scilicet & *justitiam*. Primum quod concernit, iudicis ignorantiam ad recusationem sufficere Doctorum *b)* fundata opinio est, nisi controversiæ facti sint non admodum intricati, & talis naturæ, ut vela mediocriter tinctis illisque decidi possint, quos olim rura in Decurias miserunt *c)*. Neque publica electio aut facta a Principe constitutio evertere imperiti iudicis suspicionem, & impedire recusationem potest, cum Princeps introducta a Jure civili iudicis impedimenta quidem tollere, quæ autem humano corpori defunt, aut animo, emendare sua constitutione ac refarcire nequaquam possit.

Verum, cum non tam de recusatione, quam de Iudice suspecto mihi sermo sit, missis iis, quæ ex capite intellectus ad iudicis recusationem sufficiunt, ad ea, quæ voluntatem respiciunt, & unde proprie suspicionis causæ petuntur, veniamus. Illa omnia, quæ testem, etiam iudicem, & quidem adhuc facilius suspectum reddere *d)*, certum est. Ut vero hac in parte distinctius procedam, non singula, quæ suspectum faciunt iudicem, recensere

C 2

b) MASCARD *de Probat.* Conclus. 954. n. 24. RITTERSHUS. *ad Novell.* P. IX. C. 6. n. 101.

c) QUINTIL. *Instit. Orat.* L. IV. C. 2.

d) *L. un. C. Tb. Ne in sua caus. quis iud.* adde CICERON. *pro Roscio Comedo* Cap. 15.

opus est; quamvis hac in re mire DD. e), at felici parum successu, defudarint, eoquod ea non in jure finito f), sed in facto hominis, quod utique infinitum est, consistunt; & ut HADRIANUS de testibus loquitur g), cognoscentium arbitrio potius, quam Legibus definienda sunt. Unde consultius videtur esse, cum Jure Canonico h) rem omnem ad quatuor fontes reducere, *Amorem* scilicet, *Odiū*, *Cupiditatem* & *Timorem*: quo fere etiam collineat GALLIÆ & GERMANIÆ usus i).

§. I.

A M O R.

Amor benevolentiae, quem hic respicimus, Philosophis est *propensio animi in alterum, cum desiderio illi nos conjungendi, & benevolentia erga ipsum, gaudioque super illius felicitate conjuncta.* Hoc sensu acceptus amor aut consanguinitatem, aut beneficia accepta, aut conversationem pro causa vel occasione habet; & *amicitiam* sub se complectitur. Et hæc quidem animi affectio vehementissima & reliquarum facile princeps id sibi habet proprium, quod sine turbatione animi vix unquam fit, ea, quæ amati sunt, æstimet omnia, quæ illi contraria sunt, aversetur, & studeat removere. Atque hinc pronò fluit

e) MAYNARD. LANGLEIUS, REEUFFUS, MARANT. *Spec. aur. P. VI. de secundo Actu, qui 40.* AUFRER *Tract. de Recusat. qui 93* *Spicionis causas recensuit.*

f) L. 2. D. de jur. & fact. ignor.

g) L. 3. §. 1. D. de Testib.

h) *Can. quatuor. 78. Caus. 11. Quæst. 3.*

i) *de Causis recusandi in Judicio Aulico & Camerali probatis. vid. illorum Ordinationes l. 1. supra p. 18. n. 66) citatis. & de GALLIA Ord. de a. 1667. tit. 4.*

alveo, judicem merito suspectum esse, cujus ob allatas causas aut amor cum verisimilitudine praesumitur, aut signis externis, ut ignis fumo, proditur. Quid enim facilius, quam ut opprimatur innocentia, triumphet iniquitas, ubi caecus amor sic excaecavit judicem, ut non jam causa momenta, sed amati tantum personam respiciat, & illius commoda intendat? Quam ob rem etiam Romani non permisissent, ut judicaret, qui partium litigantium alterutram eo necessitudinis gradu attingeret, quo nimium amoris vinculum praesumi facile potuisset a). Equidem jure hoc magis talia occurrunt, quae iudicibus interdiciuntur, quam proprie ipsae recusandi causa: est nihil impedit, quo minus exinde pro hodierno rerum statu ipsas recusationis causas derivemus. Dubio itaque caret, istam inter judicem & partes intercedentem necessitudinem recusationi locum facere. Verum de eo in diversas partes abeunt DD. an nempe quoque judex suspectus fiat in causa, ubi filius advocati munere fungitur? affirmant hoc nonnulli b); plerique tamen negant, inter

C 3

a) L. 5. pr. D. de Injur. In hac Lege quidem tantum de casu, quo aliquis litigantium judicem propinquitate magis contingit, quam alter, sermo est. Sed Rex Galliarum hoc etiam ad casum, ubi utraque pars litigans pari necessitudinis gradu iudici affecta est, extendit, idque ex iustissimis causis, quas Interpretes Ordinationis Regiae fusius deducunt. cf. *Ord. Reg. de a. 1667. tit. 24. art. 3. & COMMENTATORES ad hunc locum.* Porro, cum Jus commune & Germanica Praxis (cf. *Ord. Jud. Aul. & Cam. l. cc.*) quaestionem specialem, ad quemnam usque gradum propinquitatis recusationi iudicis locus dandus sit? in medio, iudicisque superioris arbitrio relinquant; eam quoque ad evitandas omnes altercationes Rex Galliae accurate, tam quoad civiles, quam quoad criminales causas, definivit. *Art. 1. & 2. tit. 24. dist. Ordin.*

b) MATTHEI de *Judic.* Cap. 7. §. 10, AUFRER, MAYNARD, SCHULTINGIUS aliique,

quos maximopere LEYSERUS nominari meretur c), qui ex eo præcipue sententiam suam probare nititur, quod in recusatione suspecti judicis tantum ejus affectio singularis erga litigantem ipsamque causam, non vero vinculum inter judicem & advocatum, in censum veniat d). Advocati vero etsi operam (sunt ipsa LEYSERI verba,) liti præstent, ipsorum tamen non est lis, sed quod ad eam extranei sunt, & favor in eos alienus est a causa. Dicis forsan fieri non posse, quin judex advocato favens causa ab illo suscepta non faveat. Sed etsi hoc concesserimus, non consequitur tamen inde, male judicaturum. Igitur indicium hoc parum perspicuum ad suspectum judicem reddendum haud sufficit. arg. L. 6. C. de Dolo malo. Accedit, quod liberum est alteri, remedium per universam Germaniam receptum adhibere, atque, ut sententia a Collegio juridico expetatur, flagitare, quo ipso judici occasio filio gratificandi adimetur. Nunc quidem, etiamsi mihi hæ rationes a Viro celeberrimo allegatæ non extra omnem dubitationis aleam positæ videntur, atque forsan ex ipsa analogia Juris communis pro contraria sententia depromi possent argumenta e), nihilominus, cum pro libertate in dubio præsumtio militet, atque nullibi disertis verbis in Legibus pater prohibeatur judicare in causa, cui filius patrocinatur; nec ipsa hæc causa, ceu suspicionis ratio, perspicue recensetur, facile hic LEYSERI ejusque asseclarum asserto adtipulor, maxime etiam, quod idem analogiæ Legum recentiorum f) atque quotidianæ experientiæ conforme esse existimo.

c) Spec. 67. Med. I. adde LAUTERBACH. Colleg. Pand. tit. de Judic. §. 39. SCHAUMBURG Comp. Pand. eod. tit. §. 18. aliosque.

d) per L. 10. D. de Jurisd. & C. 36. X. de Appellat.

e) qualia adduxit præcipue SCHULTINGIUS l. c. C. 8. §. 7.

f) cf. Ord. Judic. Aut. & Cam. & Ord. Reg. II. cc.

Quinimo succurrit nostræ sententiæ saltem certo modo analogia Juris Canonici *g*), quod recusationem judicis, cujus domesticus causæ patronus est, non admittit.

Non vero alterius tantum, sed & *sui ipsius amor* judicem suspectum facit. Timetur hic merito, ubi iudex in causa nunc a se decidenda antea jam iudicem, vel arbitrum, vel etiam patronum egit, aut ut testis pro illa deposuit. Quotus enim quisque est, qui contra eum sententiam ferat, a cujus partibus antea steterat, & sic quodammodo contra se ipsum pronuntiet? Stat igitur firma hac de re *Cujacii* sententia *h*) claris innixa *Legibus* *i*), quæ etsi de iudice pedaneo intelligendæ videantur, & prohibitionem rectius involvere; recusationis tamen hodie causas præbent ob rationis paritatem etiam ad ordinarios iudices extendendas *k*).

§. II.

ODIUM.

Altera suspicionis causa *Odium* est, quo iudex in partium litigantium alterutram fertur. Hæc animi aver-
sio plerumque cum cupiditate, adversario nocendi, conjuncta si liquido pateat, aut si inimicitia inter iudicem &

g) C. 1. X. de Offic. Jud.

h) *Observ.* L. XII. Cap. 19. & ad c. 40. X. de test. *l. 2. attestat.*

i) L. 6. C. de Postul. L. ult. D. de test. adde dict. Cap. 40. X. de test. & C. 36. X. de Appell.

k) Hos & alios præterea casus recenset *Ord. Reg. supr. allegata*, sub-
jungens *Art. 12.* generalem enunciationem: *N'entendons aussi ex-
cuser les autres moyens de fait, ou de droit, pour lesquels un juge
pourroit être valablement recusi.*

partem litigantem utut *non capitalis* a) suis se signis manifestaverit, judicem sine dubio suspectum facit b), siquidem ab homine pudito hoc vitio laborante, quod justum & æquum est, sperari non potest. Quæritur itaque, quandonam fundata sit & sufficiens ad recusationem odii in judice suspicio? Sunt, qui freni impatientes poenas licet justissimas judicis odio adscribunt, & ita judices, a quibus nuper puniti fuerunt, si causam coram iis habeant, ut suspectos ob odium, recusant. At fallunt plerumque tales & falluntur. Militat enim ex Legum c) præscripto pro Magistratibus præsumtio, eos non ex odio, sed ex officio & amore justitiæ punire, & sic justæ suspicioni locus non datur d). Cum tamen ex Juris brocardico præsumtio cedat veritati, suspectum odii judicem fieri existimo, si liquido probari possit, poenas ab illo iteratas manifeste innocenti & quidem festinanter ac turbide fuisse inflictas. Affine huic est, si judex positos sibi vel Lege vel Principis mandato limites in causæ tractatione excedit. Imperitiæ id quidem non raro argumentum est, sed tamen sæpe & odii signum; unde si de judicis peritiâ cæteroquin constet, nimius ejusdem rigor in decretis e. gr. contra LL. & Principis mandatum datis, incarceratione partis litigantis, aliisque hujusmodi admittis, omnino injuriam secum fert talem e), quæ
judicis

-
- a) MARANTA & RITTERSHUSIUS *ad Nov. P. IX. c. 6. n. 96.* quorum sententia conformis est L. 9. *pr. de Liberat. Cons. & C. 41. §. 1. X. de Appellat. contra ZANGERUM de Except. P. II. Cap. 4. n. 20.*
- b) C. 1. *de Sent. & Re judic.* in 6. Can. ult. *Caus. 3. Quæst. 5. & C. 41. X. de Appellat.*
- c) L. 13. §. 6. *D. de Injur.*
- d) LEYSERUS *Spec. 67. Med. 3.*
- e) L. 37. *D. de Injur.*

judicis contra partem litigantem odium merito facit præsumi *f*). Ceterum non quidem semper fundata est odii præsumtio, quæ ex errore a iudice commisso desumitur; neque iudicem in sententia errantem vocare statim cum RITTERSHUSIO *g*) *illiteratum, imperitum, grossum & grossulanum* fas puto; odii nihilominus iusta suspitione premi iudicem statuo, qui Legum alias fat gnarus, & minime negligens sententia, præsertim interlocutoria mixta, partem litigantem læsit: cui enim, nisi tectæ inimicitia, hunc errorem adscribas? Verum hæc cum in facto consistant, non tam Legibus, quam prudentis iudicis superioris arbitrio definienda sunt.

Alia hac in materia controversia oritur; nempe parti litiganti iudicem, a quo appellavit, propterea ut suspectum recusare interdicit Jus civile *h*); Jus Canonicum permittit videtur *i*). Nec utriusque Juris dispositio suo caret fundamento. Quodsi enim probanda in recusatione suspitionis causa est; probari autem iudicis odium exinde nequit, quod pars recusans causa ceciderit, neque iudicem inde offensum esse præsumi potest, quod ad superiorem appellatum sit, siquidem in dubio pro iudice præsumitur, recusari ob præcedentem appellationem iudicem posse Jus civile merito prohibuit. Concessit id ipsum tamen non debilioribus ex rationibus Jus Canonicum, at simul tamen *ad casum iudicii appellatorii adhuc pendens* suam decisionem restrinxit. Etenim, etsi ap-

D

f) Ita responderunt JCti Wittenbergenses apud LEYSERUM Spec. 67. Med. 4.

g) ad *Novell. P. IX. C. 6. n. 101.*

h) L. un. D. *Apud eum, a quo appell.*

i) C. 6. & 24. X. de *Appell.*

pellatio non ad contumeliam judicantis, sed ad utilitatem litigantis *k*) introducta sit; adeoque cordatus judex ea offendi vix possit; cum tamen partium indemnitati omnimodo prospiciendum sit, & præterea judices omnes nonnunquam humani quid pati possint, illique interdum appellatione offendi *l*), quin in appellantes favere solent *m*), hinc CANONES judicis, a quo appellatum fuit, recusationem in casu allato admittunt. In genere quidem Juris civilis dispositionem frequentius obtinere certum est; at puto tamen, Juris Canonici decisionem tunc quidem facilius, si a judice uno, quam si a toto collegio, & eo in casu absolute locum habere posse, si ad oculum ostendi possit, judicem interposita appellatione fuisse sine fontica causa graviter offensum, ut jam timeri ejus vindicta debeat.

§. III.

C U P I D I T A S.

Per *Cupiditatem*, quam tertium suspicionis fontem statuo, hoc loco *aure sacra fames* intelligitur. Effræna hæc profus commotio est, & ubi semel judicis animum invasit, nihil tam sanctum est, quod non violet, nihil tam arduum, quod non audeat, nihil tam humile, quod non suscipiat. Hoc autem cumulandi bona desiderium in judice præsumitur, si ex causæ decisione aut emolumentum speret, aut damnum metuat. Hanc judicium pestem ut suis a tribunalibus procul arceret antiquitas, saluberrimis legibus cavet. Ne venalem justitiam habe-

k) L. 11. C. Th. de Appellat.

l) L. 20. C. eod. tit.

m) L. 25. D. de Appellat.

rent iudices, aut, quod insigne ALEXANDRI SEVERI a) dictum est, quod emerunt, venderent, voluit illos sine suffragiis pecunia emtis creari b); quod, quia forsitan successu temporis parum observatum fuit, severe denuo JUSTINIANUS præcepit c). Ipsi etiam corruptioni iudicum jam constitutorum obviam ivit Lex Julia repetundarum, &, ut omnis corruptelæ umbra amoveretur, iudiciorumque sanctitati consulere, ulterius progressæ LL. sunt. Neminem in causa sua permittunt esse iudicem d), neminem arbitrum e); quod non tantum ratum habuit Jus Canonicum f), sed eo usque extendit, ut iudex, qui causam similem habet, iudicare jam in causa non possit g).

Suspectus igitur iudex est & recusari jure potest, qui in causa, ut ajunt, interesse habet h) propterea, quod teste SENECA i) nemo non sit benignus sui iudex. Suppetunt nihilominus exempla, iudices fedisse eos, ad quos decidenda causa pertinuerat. TIBERIUS Cæsar k), Regina

D 2

a) LAMPRIDIUS in Vita ALEXANDRI SEVERI C. 49.

b) L. un. C. ad Leg. Jul. repetund.

c) Novell. 8.

d) L. un. C. Th. Ne quis in sua caus. jud. adde tot. tit. C. eod. & L. ult. §. 2. C. ubi Senator vel Clariss.

e) L. penult. D. de Recept. qui arbitr.

f) Cap. I. de Sent. & Re jud. in 6.

g) C. Causam que 18. X. de Judic. idquod nominatim approbat ORD. REG. l. c. Art. 5.

h) L. I. §. II. D. Quand. appell. sit.

i) de Benefic. L. II. Cap. 26.

k) L. un. §. 4. Inst. de vulgar. Substitut. & L. 41. D. de Hered. in-stituent.

BERENICE *l*) testes sunt; & JULIUM CÆSAREM Regis DEJOTARI fuisse judicem, CICERO perhibet *m*), quod *re iniquum*, *considerata tamen Caesaris sapientia aequissimum* dissimulando vocat. Idipsum & hodie a Principibus summum Imperium vel potestatem summi Imperii æmulant habentibus fieri videmus, Et in puniendis quidem delictis contra Principem admissis hic ipse regulariter causæ cognitionem habet, & pœnas decernit, etsi Principes æqui amantiores id Statibus provincialibus non raro relinquunt, ne illatarum sibi injuriarum ultores nimis rigidi videantur. Illustre rei hujus exemplum dedit CAROLUS IX. Suecorum Rex, qui initam adversus se a regni Ministris conjurationem puniendam reliquit regni Comitibus, quæ præsentibus exterorum Principum Legatis, veluti testibus ac arbitris, celebrabantur *n*). Quod huic Principi voluntas suasit & æquitas, hoc aliis in regnis vel usu vel Legibus introductum est, ut nempe Personæ illustres a nemine, nisi a *paribus* condemnari possint, uti de GALLIÆ *o*), ANGLIÆ *p*) & POLONIÆ regno *q*) compertum habemus. Quod agere si Principes nec velint, nec debeant, judicant ipsi, pœnasque de delinquentibus sumunt; cujus judicii æquitatem deinde actis publice editis mortalibus probare conantur *r*); quod medium an

l) QUINTILIANUS *Instit. Orat.* L. IV. cap. 1.

m) *Orat. pro Rege DEJOTARO* cap. 2.

n) PUFENDORFII *Einleitung zu der Historie des Königreichs Schweden*, §. 61. p. 29.

o) cf. MORNACIUS ad L. 1. C. *ubi Senatores*.

p) Dedit hoc jus genti Angliæ HENRICUS III. Rex in *Magna Charta* sive corpore privilegiorum Anglis indultorum cap. 14. & 29.

q) STARAVOLSCIUS in *Polonia* tit. *de Nobilitatis Prærogatione* p. 77. CHWALKÓWSKI in *Jure publico* L. III. Cap. 2.

r) ANTON, WECKIUS in *Descriptione Dresdæ* P. II, tit. 1. assert. *extrema*

amoliendæ omni suspitioni sufficiens sit, hujus loci non est definire. Aliud, idque multo efficacius, nonnunquam adhibent Principes. Causæ nimirum cognitionem, illiusque decisionem suo dein nomine promulgandam Jctis exteris, sibi plane non obnoxiiis, relinquunt, quod LEOPOLDUS ille Magnus, religiosus profecto Princeps, illustri exemplo præstitit s), cum Acta publica in causa conspirationis Nadaatii & sociorum adversus se initæ ad Academias Ingolstadtensem, Tubingensem, Lipsiensem & Spirensis Tribunal transmisit, ibique voluit causam ventilari. Quam Actorum ad *Impartiales* transmissionem an non petenti parti litiganti concedere Princeps saltem in conscientia teneatur, problema esto in foro Theologico discutendum.

Num in civilibus pariter causis ad se pertinentibus Principes ipsi judicare possint, difficilior quæstio est. Novi quidem id a Principibus sæpe non fieri; amant illi potius, quod ZIEGLERUS suadet t), causæ cognitionem collegiis judiciisve suis committere, iisque non raro, donec causa decisa sit, jurisjurandi, quo ipsis obstringuntur, vinculum remittere; quo tamen medio suspitionem minui quidem, non tamen deleri penitus exempla v) docent. Hæc

D 3

plum FRIDERICI Placidi Eleet. Sax. in causa *Conradi Kauffungi*. Aliud occurrit in gründlicher auf des Herrn Markgrafen zu Brandenburg Dnckbach gnädigsten Befehl ex actis gezogenen Nachricht in abgeurtheilter peinlicher Inquisition: Sache Christoph Christian Händels edit. A. 1720

s) FRANC. WAGNERUS in *Historia LEOPOLDI M. P. I.* pag. 252.

t) de *Juribus Majestatis* L. 1. C. 1. §. 31.

v) Hoc declinandæ suspitionis remedium jam Romanorum Imperatoribus usitatum, sed simul fallax fuisse testatur TACTUS *Annal.* II. Cap. 28. & seqq. *Annal.* IV. Cap. 19. 29. 30. 70. *Annal.* V. Cap. 3. 4.

quidem possunt, si velint, solentque facere boni Principes. At an Juris necessitate ad hoc sint adstricti? adeo expedita res non est. Quæritur nimirum, an Princeps in civili causa propria, aut in qua saltem *interesse*, uti dicunt, habet, vel per se ipse, vel per constituta a se Dicteria iudex esse possit? Equidem negandum non est, Leges rectamque rationem in regula iudicium in propria causa non ferre x): incongruum enim admodum videtur, ut duplicem quis personam, actoris nempe reive, & simul iudicis sustineat; & fere non potest non congenitus mortalibus erga se suaque amor iudicem in propria causa valde suspectum reddere. Unde videntur sane ab hoc obligationis vinculo liberari vix posse Principes, qui quippe, licet voluntariis legibus sive a se, sive ab aliis latis soluti sint, æterna tamen & necessaria Naturæ Lege omnino tenentur y). Verum enimvero possunt nihilominus de jure sibi ipsis jus dicere I.) Principes, qui superiorem in his terris plane non agnoscunt, quamvis raro ipsi vel cognoscere de causa, vel sententiam ferre, sed potius Tribunalibus a se constitutis libenter id negotii committere soleant z): II.) Principes Imperii in Germania, qui

x) tit. *C. ne quis in sua caus.* cf. *L'Arrêt du Parl. de Paris du 10. Juill. 1665. dans le recueil des nouveaux Regl. pour l'administrat. de la justice.* & BOUCHEL *Biblioth. du Droit franç.* voc. *Fuge.*

y) In contrarias fere partes circa hanc causam abeunt DD. MEVIUS P. V. Dec 322. n. r. Principes ab hac obligatione liberat; COCCÆJUS vero in *Diss. de Judice in propr. causa* §. 70. eosdem in regula ad eam adimplendam adstrictos esse, & quidem haud adeo incongrue, statuit.

z) Concedunt id non solum Principibus regulæ Juris Publ. universalis, sed & ipsæ LL. Juris communis in subsidium recepti, quas adducit GOTHOFREDUS in *Notis ad allegat. tit. C. ne quis in sua caus.* Rex Galliæ causas civiles, quæ ipsi cum subditis suis intercedunt, coram Parlamento suo ventilari lubens permittit, uti idem laudatus Auctor *l. c.* recte observat.

universali per Germaniam regnante consuetudine id juris sunt consecuti; unde quotidie & ubivis videmus, in causis cameralibus, fiscalibus aliisque, cum subditis suis, quinimo cum integris Civitatibus subjectis, ipsis intercedentibus vel Principes ipsos, vel per sua Dicasteria iudicium exercere. Afferunt hanc consuetudinem certatim Juris & Processus Germanici Interpretes *aa*) exempla quoque eandem abunde probant *bb*). Ex eadem consuetudine proinde etiam fluit, Principi Imperii ex hoc solo capite, quod in propria causa iudicet, exceptionem suspensionis opponi non posse, neque adeo eadem opposita rem ad Camera devolvi, sed illam nihilominus coram eodem Dicasterio ventilandam esse; secus esset, si alia præterea fundata causæ militarent, aut plane iustitiæ administratio vel denegaretur, vel protraheretur *cc*).

Secundum hæc principia igitur sententia a Principe in propria causa lata non est nulla, id quod recte eousque extenditur, ut nec Commissariis a Principe in causa propria constitutis suspensionis exceptio temere opponi posse statuatur. Equidem multi sunt, qui tales Commissarios, quippe ut plurimum Ministros, vassallos, subditos Principis & a nutu ejusdem pendentes gravi suspensionis odio

aa) Cf. HEINECCIUS in *Diss. de Dominis subditos suos in iudicio suo convenientibus*. TEXTOR ad R. F. nov. Disp. 2. n. 48. Testimonium Jctorum Helmstadiensium apud LEYSERUM Spec. 69. Med. 1. & 2. BLUM l. c. tit. 26. §. 26. & ad illum DECKER in *Vindic. ad d. T.* Adde præjudicium de hac re Camerale recentioris ævi apud L. B. DE CRAMER in den *Weslarischen Nebenstunden*, P. XXVII. Cap. 7. aliisque ex recentioribus Juris & processus Germanici Interpretibus, laudati apud HOFFMANNUM in der *Deutschen Reichs-Praxi*, P. III. §. 2260. not. k.

bb) GAIL L. I. Obs. I. n. 19. LUDOLF *Fur. Cam.* Sect. I. §. I. n. 15. & DE CRAMER l. c. P. II. Append. pag. 197. & seqq.

cc) LUDOLF & DE CRAMER *ll. cc.*

premunt, mordacique ore in eos insurgunt, quasi vero illi semper æquitatis immemores, per *fas*, uti ajunt, & *nefas*, quocunque demum modo Principis commoda promovere studerent *dd*). Verum alii rectius negant, Commissarios Principum qua tales simpliciter ut suspectos recusari posse *ee*), siquidem alias facile Commissariorum, quibus sæpius carere non possumus, usus omnis e medio tolleretur, atque ita amplissima eludendorum judiciorum materia subditis suppeditaretur. Hæc regula vero tum exceptionem omnino patitur, cum constat, tales Commissarios privata inimicitia, seu alia quadam æmulatione in litigantem subditum ferri, quo in casu sane a suspitionis nota, sive naturalem æquitatem, sive Leges confideres *ff*), absolvi neutiquam possunt. Soli enim forsitan CATONI feliciter cessit *gg*), quod multis aliis admodum funestum erat, ab inimicis, non ex pravo animi motu, sed ex æquitatis norma judicari. Et quidem, quæ dicta sunt hæctenus, eousque valent, ut talium Commissariorum ex capite inimicitia aliore simili suspectorum recusationem ne quidem statuto, vel Principis delegatione, facta cum clausula, *recusatione remota* impediri arbitret. Huic sententiæ ut cum LEYSERO *hh*) contra plerorumque opinionem *ii*) accedam, non modo JCo-

dd) MENAGIUS *remarq. sur la vie de Guill. Menage* pag. 342. PASQUIERIUS *Recherches de la France* L. VI. Cap. 8. pag. 471.

ee) LEYSER *Spec.* 67. *Med.* 9. MEVIUS P. I. *Dec.* 194. BAYLE *Dictionnaire historique & critique* Art. *Marillac*. lit. A. n. 4.

ff) *Cap.* 39. X. *de offic. & potest. jud. deleg.*

gg) VALERIUS MAXIMUS L. III. *Cap.* 7. n. 7.

hh) *Spec.* 67. *Med.* 11.

ii) SCHRADER *Tract. Feud.* P. X. *Sect.* 3. n. 9. & apud illum multa alii.

rum magni nominis *kk*) me movit auctoritas, sed illud præcipue impulit, quod suspecti iudicis recusatio Juris naturalis beneficium sit, quod adimere nemini Princeps potest *ll*).

Remanet vero nunc adhuc dubii scrupulus haud levis, cujus supra mentio facta est, e medio removendus. Nimirum naturalis ratio si impedit, quo minus quis possit esse in propria causa vel per se vel per alios iudex, qua ratione usus forensis hæctenus allatus ab iniquitatis macula purgari queat? Et quidem remedium conciliationis, ni totus fallar, suggerunt ipsa Juris publ. universalis præcepta, utpote secundum quæ causæ Principis non tam privatae, quam potius ipsius reipublicæ causæ recte putantur. Ita sane jam Veteres senserunt. *ULPIANUS mm*) certe causam propriam eam esse dicit, cujus emolumentum vel damnum ad aliquem suo NOMINE pertinet; nunc vero civiles æque ac criminales causæ a Principibus decidi solitæ *reipublica magis nomine*, quam *proprio* ad Principes pertinent, & *publica* potius, quam *privata* sunt; ex quo proinde conficitur, judicia, quæ Principes exercent hodie, nec rationi æquitatque naturali, nec civili Juri repugnare.

A Principibus ad Nobiles transeo. Notum est, in multis Germaniæ locis Nobiles, qui jurisdictionem patrimoniam habent, eandem in propriis causis exercere; verum an jus illud respectu omnium Nobilium universa-

E

kk) DURANDUS in *Speculo* L. I. tit. de *recusatione* §. I. n. 5. LAN-
CELLOTUS de *Attentatis* P. II. Cap. 6. n. 33. ZANGERUS de *Ex-*
ception. P. II. Cap. 4. n. 12.

ll) vid supra pag. 4.

mm) L. I. §. II. quando appelland.

le est? Videtur id asserere SCHILTERUS *nn*). Ast frustra in illius asserto, qui Nobilibus hac in parte adulantur, praesidium quaerunt. Non enim hic Auctor ex sua, sed ex ZIEGLERI mente loquitur, qui tamen rursus *oo*) ad ZASIAM provocat; hunc vero qui evolverit, nec vobis nec vestigium hac de re deprehendet, cum non de Nobilibus, sed de Principibus illi sermo sit *pp*). Crederem igitur cum ZANGERO *qq*) & LEYSERO *rr*), Nobilibus exercitium jurisdictionis patrimonialis in aliquibus quidem Provinciis, veluti Saxonia *ss*), Marchia *tt*) & Ducatu Magdeburgico *vv*) competere; hanc tamen consuetudinem, utpote periculosam & a Jure communi recedentem minime extendendam, sed potius ad eas solum terras, ubi recepta est, & liquido probari potest, esse restringendam. Ubi vero mos ita judicandi viget, Nobiles in eo tantum casu, quo *actoris*, non quo *rei* partes sustinent, nec, si de mutuis inter Dominum jurisdictionis, & ei subiectos injuriis delictisque quaeritur, trahere ad suum iudicium rem posse, fere concors est Doctorum sententia *xx*). Quin imo cum ferendum etiam ab ipsis Nobilibus iudicium suspicione non careat, non tutius

nn) In *Comment. de Laudassis* Cap. 7. §. 31. & *Exercit. ad Pand.* Exerc. 6. §. 16.

oo) in CALVOLUM, §. *Nobiles*. n. 19.

pp) in *Leg. qui jurisdictionem*. D. de *jurisdictione*. n. 13.

qq) de *Except.* P. II. C. I. n. 408.

rr) *Spec.* 68. Med. I.

ss) *Ord. Process. Saxon.* tit. 2. §. 3.

tt) BRUNNEMANN. ad L. 10. de *Jurisdictione*. n. 7.

uu) *Ord. Proc. Magdeb.* Cap. I. §. 7.

xx) BERGERI *Supplementa ad electa Disput. forens.* P. II. p. 44.

solum 29), sed ex Cll. Jctorum mente necessarium videtur 32), ut sententia Nobilem inter, & ipsi subjectos lata Nobilis quidem nomen præferat, attamen a collegio quodam juridico concipiatur.

§. IV.

T I M O R.

Supereft quartus suspitionis fons, *Timor*, quo *pullanimitus quaedam, mentisque trepidatio* intelligitur, quæ hanc vim nonnunquam habet, ut iudex, si ex Juris norma proferret sententiam, aut Magnorum amittere gratiam, aut potentum offensam incurrere metuat. Quæ animi labes ut probrosa est viro, sic periculosa est partibus litigantibus, & justitiæ inimica. Et hinc evenisse existimo, ut non una vice hanc recusationis causam Romani attulerint exclamantes: *Hunc nolo; timidus est a)*: quæ proinde iniquitatis suspicio nostris adhuc temporibus ad recusationem sufficit, quamvis raro usu venire soleat, atque boni Principes a iudicibus sibi addictis vel in causis se ipsos concernentibus, quod justitiæ advesetur, expectent nihil, multo minus exigant.

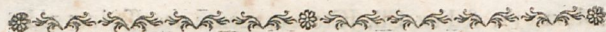
Atque hæc de suspitionum causis ac fontibus notasse sufficiat; nunc ad modum, quo recusatio ipsa instituenda sit, properemus.

E 2

29) IDEM l. c. pag. 42. & seqq.

32) CARPZOV. L. II. Resp. 14. n. 12. ZIEGLER *Dicaſtice Concluf.* 12. §. 31. ZANGER *de Except.* P. II. C. I. n. 408.

a) PLINIUS *in Paneg.* Cap. 36.

III.

*Quomodo recusatio suspecti iudicis
instituenda sit?*

S. I.

An causa alleganda & probanda sint?

Liberrimam fuisse libera Republica iudicum recusationem, eam absque causæ allegatione, nedum probatione processisse, atque siquidem causæ interdum fuerunt allegatæ, illud voluntatis potius, quam necessitatis fuisse supra a) probatum dedimus. Verum hæc recusandi facultas ab omni causæ allegatione libera & immunis sub HADRIANO jam restricta sub ZENONE evanuisse videtur. Conservavit enim nobis Virorum doctissimorum b) industria Constitutionis a dicto Imperatore editæ epitomen c), in qua iudicem *justu* tantum *ex causa* recusari posse, discernitur, id quod græcum dictæ legis *εὐδὲως* significat, & nequaquam, ut nonnulli volunt, *bona fide* indicat. Hæc vero omnia rursus evertit JUSTINIANUS, qui nulla facta de probatione causarum mentione *apertissimi juris esse* inquit, *licere litigatoribus iudices delegatos, antequam his inchoetur, recusare d)*; quam facultatem litigantibus sim-

a) vid. pag. 4.

b) CUJACIUS *ex Lib. VII. ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ* tit. 6. Cap. 12. hanc Legem refutit. CONTIUS illam latine reddidit.

c) in L. 12. C. de Judic.

d) L. 16. C. de Judic.

pliciter Jure Novellarum e) indultam scimus. Et hæc quidem Juris Romani tam veteris quam novi dispositio pro illorum temporum ratione fatis æqua fuit, utut graves in illa nævos HUGO DONELLUS f) deprehendisse sibi visus fuerit. Nulla libera hac recufatione iudicibus inferebatur injuria, utpote hominibus privatis, non secus, ac arbitro, qui a parte una propositus ab altera rejicitur, id minime ignominiosum est; unde etiam antiquum illum iudiciorum ordinem, quem libera Roma probavit, & CICERO g) & PLINIUS h) meritis laudibus extollunt. Neque illum Juri repugnare arg. L. 19. D. de Probation. evincitur: Lex enim illa de *exceptionibus peremptoriis* loquitur, uti, quæ in illa occurrunt, exempla docent, & in iis cum causæ cardo vertatur, merito probationem plenam desiderat, quod tamen ad iudicis recufationem, utpote quæ non litem ipsam, sed litis ingressum concernit, pro temporum illorum ratione extendere necesse non fuit.

Hodie vero hæc res propter mutatum iudiciorum ordinem aliam plane faciem induit. Ignoramus hodie pedaneos & privatos iudices, urnas non novimus, nec periti bonique iudicis dationem cæcæ forti amplius debemus. Prostant nostro ævo iudices, personæ publicæ, a Superioribus potestate juris dicundi exornatæ, illosque, dum ferunt sententias, repræsentantes. Agnovit hoc Jus Canonicum, & proinde tam iudicantium dignitati honorique prospicere, quam litigantium alios vexare volen-

E 3

e) Nov. 53. Cap. 3. Nov. 96. Cap. 2.

f) *Comment. Jur. Civ. Lib. XVII. Cap. 25.*

g) *Orat. pro CLUENTIO Cap. 43.*

h) *Panegy. Cap. 36.*

tium nequitiae aditum praeccludere conatum est statuendo, i), suspitionis, & oriunda ex illa recusationis causas allegandas & probandas esse. Atque hoc ipsum observari in Tribunalibus & praxi hodierna receptum esse k) dubio caret.

§. II.

Annon per solum juramentum perhorrescentiae suspitionis causa probari possint?

Causas itaque in recusatione judicis hodie probandas esse, certum est. Si per testes aut instrumenta id fieri potest, res expedita est: at ea probandi remedia si vel omnino defint, aut ex iisdem ne quidem probatio semiplena simplex formari possit, adeoque juramento suppletorio, uti passim DD. statuunt, locus non fit, num nulla plane ratione suspicio de iudice concepta probari possit, in quaestionem deducitur. Potest sane: idque per *juramentum*, ut vocant, *perhorrescentiae*. De origine, natura & usu hujus jurisjurandi mira est inter DD. contentio, quam antequam exponam, breviter nonnulla expedienda veniunt.

Ac primo quidem certum est, libera adhuc Republica iudices a partibus *latos* a), & de quibus litigantes inter se *convenire* debuerant b), recusari libere & sine omni jurejurando potuisse: cui enim bono adhibita fuisset

i) C. 41. X. de Appellat. C. 27. & 39. X. de Offic. & Potest. Jud. deleg.

k) GRÖNEWEG. de Leg. abrogat. ad L. 16. C. de Judic.

a) LIVIUS L. VIII. ita scribit: *Eumque tibi exercitus Senatusque iudicium fugienti iudicem fero.*

b) SIGONIUS Tom. II. de antiq. Jur. Pop. Roman.

jurisjurandi religio, cum ne allegatio quidem causæ fuerat necessaria, sed partium voluntas omnia conficiebat? Neque in recusatione aliorum judicum, quos Prætor aut Præses dabat, intervenisse jusjurandum contra JCTos licet clarissimos c) contendo. Quæ enim afferunt suæ sententiæ momenta tantum apud me non possunt, ut ipsi subscribam. Res fere tota eo redit, quod CICERO variis in locis d), ubi de recusatione judicum sermonem instituit, verbo: *Ejerare* utatur. Verum quam debile argumentum est, quod vocula instruitur, cum hæc ipsa nunc *simpli- cem denegationem* aut *abnitionem e)*, nunc tropice accepta *horrorem de re quadam conceptum f)* significet? quin imo PLINIUS g) & ipse TULLIUS h) vocabuli hujus sensum abunde declarant, cum ille de *ejeratione Magistratus*, hic de *ejeratione provincia* loquitur; ubi vocem *ejerare* nihil aliud indicare, quam *deponere officium*, citata verba insipienti patebit, quod utique sine jurejurando fieri potuisset nemo negaverit. Neque ullum recusationis per jusjurandum factæ exemplum historia commemorat; quod enim ex ASCONIO PEDIANO i) affertur ANTONII factum, huc plane non pertinet, cum judicem ab illo tum recusatum fuisse jam supra k) negaverim, etsi jusjurandum

c) CUJACIUM L. IX. Obf. 23. FELTMANNUM de *Juram. Perhor.* refc. L. I. C. 12.

d) L. II. de *Orat.* Cap. 70. L. III. in *Verr.* Cap. 60.

e) FESTUS de *Verb. Sign.* dicit: *Ejeratio significat, id, quod desideretur, non posse præstari.*

f) in PETRONII *Satyr.* hæc loquendi formula occurrit: *Si ejuras bodiernam bilem.*

g) L. I. *Epist.* 23.

h) *Verrina II.*

i) in *Not. 2. ad Orat. CICERON. in Toga candida.*

k) pag. 8.

inutile & minime necessarium ab ANTONIO homine impudente & improbo præstitum fuisse, facile largiar. Liquet ergo Romanis recusationem judicum per jusjurandum fuisse incognitam, aut saltem istud non fuisse necessarium, quamvis nonnunquam præter necessitatem cum jurejurando iudices ab aliquibus recusatos fuisse haud abnuerim.

Præterea nec in Legibus nostris hujus jurisjurandi fundamentum reperio. Parum apte enim *L. un. C. quand. Imper. inter pupill.* & vid. in hanc rem a variis Doctoribus l) allegatur, eo quod in illa non de recusatione iudicis, & multo minus de jurejurando vel verbulo mentio fit, sed privilegium solummodo personis miserabilibus ab Imperatore concessum occurrit, ut nempe eorum causæ, sive actores sive rei sint, coram summo statim iudicio agitentur. Agnovit idipsum cum FELTMANNO m) STRYCKIUS n), qui propterea relicta, quam prius adoptaverant, sententia, nostræ acceperunt. Nec fortius in *L. 12. C. de Judic.* pro juramento perhorrescentiæ præsidium latet, quamvis illud sese ibidem deprehendisse mire sibi gratuletur BROCKES o), ad nativum significatum græci vocabuli ἔξωμοσία provocans, quod in textu authentico græco dictæ Legis occurrit. Enimvero hoc vocabulum non femp̄er abjuracionem stricte sic dictam, aut inficiationem
cum

l) BARBOSA ad loc. cit. MEVIUS P. VI. Decif. 71. FELTMANN
l. c. L. I. c. 4. §. 4. MYNSINGER Cent. III. Obf. 58. STRYCK
Introduct. ad Prax. forens. C. IX. §. 15, &c.

m) l. c. L. I. C. 9.

n) U. M. Pand. tit. de Judic. §. 14.

o) Diss. de Jur. perhorr. ejusque usu pract. §. 38.

cum jurejurando, sed nunc meram excusationem p), nunc rei cujusdam abdicationem q) significare, testimoniis a Lexicographis STEPHANO & BUDEO collectis clare docemur.

Atque hactenus cum Cl. CARRACH in Diff. de ejuranda ejuratione bonæ spei, seu de exiguo usu Juramenti perborrescentiæ adversus judicem r) sensi, imposterum cum celeb. ejus adversario Dn. BROCKES s) in multis sensurus. Ac primo quidem juramentum perborrescentiæ suam Juri Canonico debere originem, & in Cap. II. de Rescriptis in 6to, saltem ejusdem deprehendi vestigium affirmo. BONIFACIUS VIII. nimirum generatim in cit. Capitis Spho Cum vero constituit, causas omnes ordinario in foro esse decidendas, aut a mittendis a Sede Apostolica judicibus delegatis in loco causæ proprio esse ventilandas, duas tamen exceptiones subjungens, nisi ab Episcopo contra aliquem e sua Diocesi vel ab aliquo contra Episcopum &c. actio dirigenda fuerit; aut actor eandem civitatem intrare non audeat sui adversarii potentiam merito perborrescat. Non equidem me latet, exceptionem secundam de vi privata loqui, qua pro turbido illorum temporum statu loca hinc inde minus tuta reddebantur, cum dissidationes Germaniam æque ac Italiam inundaverint, & causæ vi magis quam Legibus tunc temporis fuerint decisæ, uti ex toto

F

p) cf. DEMOSTHENIS verba: ἐξαιρούμεν ἀπὸ τοῦ νόμου, apud STEPHANUM in Thesaurο Ling. Græc.

q) BUDEUS ex Plutarcho in Cicer. vocem ἀπέχεσθαι, & ex Aristotele Politicorum 4. ἐξαιρούμεν vertit: abdicō.

r) edita die 12. Sept. 1729.

s) L. mox citato, not. o.

tit. de Treuga & pace Domini, atque DARTII t) testimonio patet; & exceptionem primam de iudice Eccles. & causis Ecclesiasticis loqui. Verum tamen cum Pontifex hoc capite securitati partium litigantium & libertati voluerit plane prospectum, illaque omnia, quæ his contraria sunt, ad declinationem ordinarii fori sufficere decreverit, dummodo metuens de suo timore SALTEM PER PROPRIUM JURAMENTUM fidem faciat, arbitror a vero me non abluere, si dixerim, ex hoc capite recusationem per *juramentum perhorrescentia* instituendam commode derivari posse.

Visa hujus jurisjurandi origine superest, ut ejus idoneus & natura sub examen vocetur. Est scilicet *juramentum perhorrescentia religiosa affirmatio* FUNDATI timoris, propter quem iudicis forum declinatur. Fundati dico, ut ab illorum Jctorum u) partibus recedam, qui ne allata quidem suspicionis causa iudicem solo jurejurando recusari posse existimant. Horum facile Princeps FELTMANNUS est x), qui jurisjurandi hujus omne fundamentum in sola timoris generali allegatione putat consistere. Secutus hunc est JUSTUS HENNINGIUS BOEHMERUS, qui hanc eandem BONIFACII VIII & JURIS CANONICI mentem fuisse y) contendit; at meo quidem iudicio ex ratione plane non extra omne dubium posita. Dicit enim hanc Glossatori-

t) Volum. nov. Rerum German. de Pace publica.

u) videantur Authores supra pag. 40 not. l. citati, quorum sententia multi alii subscribunt, præcipue etiam LUDOVICI Einleimungum Civil. Process, C. 12. §. 6.

x) l. c. Lib. I. C. 4.

y) in Jur. Eccl. Protest. ad tit. II. L. II, Decretal. de Foro competentis §. 74. & 76.

bus Juris Civilis sedisse sententiam, in *juramento perhorrescentia* causam suspicionis nequidem allegandam esse 2), ita saltem sensisse ACCURSIUM; certum vero esse, abunde probari posse, multa ex istorum Doctorum placitis in textus Juris Canonici migrasse, adeoque vero nihil esse similis, quam BONIFACIUM VIII ex eadem scaturigine hoc juramentum hausisse, illudque ea, quam Glossatores effinxerant, natura induisse. Verum enimvero asseritur quidem primo a Viro celeberr., sed non probatur, *S. Pontificem ex Glossatorum quisquiliis hanc doctrinam derivasse*; deinde alia in promptu sunt argumenta, quæ contrarium suadere omnino videntur. Etenim idem S. P. in *Cap. 4. de Offic. & Potest. Jud. deleg. in 6.* ostendit, se in materia recusationis prædecessorum suorum sequi sententiam, secundum quam causæ suspicionis allegandæ & probandæ erant, ita nempe, ut hæc res arbitris committenda fuerit, coram quibus *de causis suspicionis* tractaretur. Hæc enim doctrina ab INNOCENTIO III. S. P. clare proponitur in *Cap. 10. X. de foro Compet.* ubi hæc verba leguntur: *Si vero Consules justitiæ tanquam MERITO suspecti fuerint recusati, coram arbitris communiter electis DE CAUSA SUSPICIONIS agatur: quæ si probata fuerit esse justa &c.* ex quibus abunde perspicitur, causas suspicionis fuisse coram arbitris allegandas & probandas, cum sine earum allegatione & probatione sciri non potuerit, an merito suspicionis nota fuerint affecti, an *justa* adfuerit *suspicionis causa*, nec ne? Quia igitur BONIFACIUS VIII in dicto *Cap. 4.* manifeste anteriorum Pontificum vestigiis inhæret, inde facili negotio eruitur, quid demum novi

F 2

2) Glossæ verba sunt: *Superfluo ergo quaritur, an suspicionis causa probanda sit, cum nec dicenda.*

in Cap. 11. de Rescriptis in 6. introduxerit. Nimirum statuit in hoc textu S. P. ut quidem suspitionis causæ allegerentur, illæque satis sint probabiles, (prouti hæc illius verba MERITO PERHORRESCENS perspicue docent,) sed ita tamen, ut in casu, ubi alia probandi remedia desunt, hæc ipsa probatio etiam PER PROPRIUM JURAMENTUM procedere possit, isque, qui in tali rerum statu ad illud sese offert, pro suspecto de perjurio non statim haberi queat.

Scio quidem, quid contra hanc Juris Canonici expositionem aduersarii objiciant. Recitant illi verba Sphi 10. ex 100 gravaminibus Nationis Germanicæ aa) : *Cum Romæ quisquam etiam Laicus interposito juramento asserit, se non sperare, justitiam apud judicem competentem assequi posse, protinus ad tale juramentum admittitur, ac citatio ei contra partem aduersum decernitur, sicque processus a judice ordinario ex Germania Romam, nec judice interpellato, nec parte aduersa monita, protrahitur. Inde juramenti prætextu nec fori declinatio, nec ulla admittitur probatio, etiam si plane doceri possit, autorem illum pejerasse.* Verum hæc quidem de praxi tantum, non vero de genuina mente Juris Canonici testantur. Certum enim est, ipsos Summos Pontifices subinde omnem lapidem movisse, ut, qui irreperant, abusus e medio tollerent. Hujus rei documentum præbuit LEO X. S. P. qui in Concilio Lateranensi bb) juramentum perhorrescentiæ suis quasi natalibus & pristinæ formæ restituere annifus est, cum iisdem pene, quo BONIFACIUS VIII verbis usus cc) per jusju-

aa) in Comitibus Norimbergensibus A. 1522. propositorum

bb) habito a. 1515.

cc) Cap. 3. L. VII. Decret. de Foro competente.

randum sub cautelis supra expositis præstitum recusari posse judicem decrevit. Ast nollem tamen ideo statim juramentum perhorrescentiæ ad juramenti suppletorii genus cum LAUTERBACHIO, FELTMANNO, L. B. DE CRAMER aliisque *dd*) detrudere, si eo, quo passim DD. solent, rigore semiplenam probationem exigas, ut suppletorio juramento locus sit. Verba enim dicti Pontificis ob particulam SEU non *collective*, sed *disjunctive* posita sunt, huncque, si curate inspiciantur, & non alium sensum habent, quod recusare judicem volens probabiles suspicionis causas afferre, easque vel semiplene probare debeat, ubi juramento suppletorio locus sit; vel si causarum semiplenam probationem afferre remediis probandi ordinariis aut non possit, aut ob graves rationes nolit, eas juramento perhorrescentiæ plene probare possit. Si vero eo sensu juramentum perhorrescentiæ accipias, ut allegatas suspicionis causas probabiles illo demum plene probari, sicque inchoatam quasi per præsumptiones contra judicem probationem jurejurando hoc suppleri & absolvi statuas, juramentum illud suppletorium mea pace dixeris; sed tum tamen a communi DD. circa naturam juramenti suppletorii opinione mire recesseris.

Atque ex his, ut arbitror, juramenti perhorrescentiæ natura abunde patet. Neque quod carpi in illo, tanquam æquitati naturali contrarium queat, quidquam occurrit. Competit sane cuivis ex Jure Naturæ facultas, se suaque modo, quo potest, optimo defendendi; plenam in judiciis securitatem omni timore liberam sana ratio litigantibus concedit: ea igitur omnia, quæ honeste legitimeque huc faciunt, iis salva & integra esse oportet. Nunc, si libellus recusationis & ad juramentum perhorrescentiæ oblationis ea, qua par est, cautela & reveren-

F 3

dd) cf. DE CRAMER *Weglar. Nebenst.* Part. XV, *Abhandl.* 6,

tia conficitur, nulla fere judici macula aspergitur, saltem nulla ei fit injuria; & si fundata est suspicio, sibi iudex hoc imputare debet, cum æquius multo sit, ut hoc in casu judicis honori quid decedat, quam ut parti innocenti manifesta vis fiat. Accedit, quod in appellatione major, meo quidem iudicio, *judici a quo* macula aspergatur, quam in recusatione, siquidem in hac quis se metuere, in illa se accepisse injuriam dicat, cum gravatum se judicis sententia in instantia appellationis dicere, & *judici ad quem* probare debeat. Quodsi igitur appellatio nihilominus tanquam justa recepta est, cur recusatio per juramentum perhorrescentiæ instituenda, remedium obtinendæ justitiæ illo pinguius iniquitatis insimuletur, cum multo optabilius sit litigantibus, causam servare integram, quam illa demum vulnerata medicinam in appellatione circumspicere, quod flebile multis beneficium est, & ob exhaustas jam in prima instantia opes inutile.

At vero modus forsan per juramentum perhorrescentiæ iudicem recusandi non arridet? Videtur id potissimum CARRACHIO accidisse *ee*), juratum se hujus jurisjurandi adversarium ideo profitenti, quod credat, ejusdem naturam hanc esse, ut ne quidem allegari causæ, multo minus probari debeant, quippe quod ipsi valde iniquum videtur. Bene omnino hæc sese haberent, si ita, ut sibi persuasit Vir celeb. comparata esset hujus instituti natura. Verum hoc ipsum est, quod nego. Causarum enim vere probabilium allegationem in juramento perhorrescentiæ necessariam esse, supra *ff*) a me demonstratum est, & earum *plenam* quidem *probationem*, cum perhorrescentia res facti sit, desidero; sed illam *per proprium juramentum* debitis sub cautelis præstitum institui posse

ee) loc. supra pag. 41. cit.

ff) pag. 43. & seq.

contendo. Et quid, quæso, in hoc iniquitatis? Jusjurandum vim probandi habet, ubi de fortunis hominum, ubi de fama, quæ pari cum vita passu ambulat, ubi de capite ipso disceptatur; sic quidem, ut perinde habeatur, quod juratum est, atque si probatum esset *gg*); & cur juramentum, quod vocant, perhorrescentiæ in materia recusationis in vicem probationis non admittamus, cum jusjurandum controversiarum finis *hb*) & efficacissimum expediendarum litium remedium *ii*) divino humanoque jure habeatur? Neque me movet, quod inveniuntur hinc inde tales religionis contemtores, qui, deposito omni divinæ vindictæ metu, per juramentum perhorrescentiæ (LAUTERBACHII in cit. *Diss.* verba sunt,) forum ordinarium declinare, reum procul a laribus suis abducere, & Constitutiones Imperii eludere contendunt; siquidem rei cujusdam usus legitimus abusu non tollitur.

Ita Juramento perhorrescentiæ ab iniquitatis labe purgato aliquas adhuc circa illud notandas regulas velut in transitu subjungo. Nimirum hoc jusjurandum regulariter ante litis contestationem *kk*) & eo tantum in casu post illam locum habet, ubi suspitionis causæ post L. C. emergunt *ll*), illud tam actori quam reo, licet MEVIUS dissentiat *mm*), integrum est *nn*); quin a Procuratore spe-

gg) L. xi. §. 3. *D. de jurejur.*

hb) Hebr. VI. v. 16.

ii) L. i. *D. de jurejur.*

kk) L. 25. *pr.* & L. 30. *D. de judic.* L. 16. *C. de judic.* Nov. 53. & 82. Cf. LAUTERBACH. *cit. Diss.* COVARRUV. *Pract. Quest.* Cap. 26. n. 2. BEYER ad *D. iit. de Judic.* posit. 88.

ll) Cap. IV. X. *de Except.* Cf. DE BERGER in *Oeconom. Jur. & P.* II. *Suppl. ad Elect. discept. for.* pag. 314. DE WERNHER P. VII. obs. 84.

mm) P. VI. Decif. 71.

nn) arg. L. 41. & L. 125. *D. de R. J.* Consentit DE BERGER *l. c.* pag. 353.

ciali mandato instructo, invito licet adversario oo), deponi potest, nisi ubi speciali Provinciæ aut Regni constitutione, uti de Saxonia constat pp), in alterius animam jurare prohibitum sit. Effectus denique hujus jurisjurandi est, ut, ubi ad illud se offerens nulla plane calumniæ suspicione laborat, & ob allegatas suspencionis causas satis probabiles ad illud admissus fuit, causa a *judice contra quem* avocetur, & ad *proxime superiorem* qq) consueta formulâ rr) devolvatur.

§. III.

Quanam hodierna sit juramenti perhorrescentiæ praxis?

Videamus potissimum de GERMANIA, & quidem præcipue de praxi Supremorum Tribunalium Imperii, Cameræ nimirum Imperialis, atque Aulici Judicii. STEGERUS in singulari Dissertatione de *Juramenti perhorrescentiæ usu practico in foris Saxonie Electoralis* ex erronea Glossatorum mente & absurdissima sæpe Transalpinorum Doctorum interpretatione Juramentum perhorrescentiæ in Cameram Imperialem circa annum 1560 irrepsisse existimat. Videtur erudito hujus Diff. Auctori Cameræ Imperialis hanc esse

oo) arg. L. 9. §. 6. & L. 34. §. 3. D. de Jurej. cf. DE WERNHER *Obj. for.* P. X. obf. 295.

pp) *Ord. Proc. Saxon. vet.* Tit. 18. §. fin.

qq) arg. L. 21. *pr. D. de Appell.* cf. *Ord. Camer.* P. II. Tit. 1. §. 1. verb. Es soll auch desselben Untergerichts nächste Obrigkeit und Herrschaft. . . & Tit. 26. §. Nachdem in dieser ic.

rr) Hanc exhibet SCHWENDEND *Proc. Fib.* pag. 319. his verbis: Dieweil beflagter den zuerkannten Eid abgelegt, und daß er nicht glaube, noch sich versche, daß N. ihm wieder N. gleich durgehende Justiz administriren werde, geschwöhren, so ist dieser nunmehr seine Klage allhier fortzusetzen schuldig.

esse praxin, quod ad *solam & generalem timoris allegationem* & factam timoris per jusjurandum probationem (quæ Glossatorum erronea est & supra a) a nobis refutata opinio) causas ab inferioribus iudicibus avocet, & ad se trahat. Verum inquiramus nonnihil in hujus asserti fundamenta. Ad GAILII & MYNSINGERI observationes camerales provocat Cl. Adversarius, & ex iisdem Camerae praxin suæ opinioni congruam studet eruere. Verum GAILII verba hæc sunt: *non stari in Camera Imp. juramento partis, dicentis se non sperare consequi justitiam, sed instrumento publico opus esse ad docendum de facta debita requisitione & subséquuta denegatione justitiæ b)*. STEGERUS itaque frustra GAILIUM suæ sententiæ testem adducit quippe alia omnia de praxi Camerae docentem. Nec fortius in MYNSINGERI testimonio suæ opinionis patrocinium invenit. Affirmat hic quidem c), *juramento probari posse, quod quis non speret se consecuturum justitiam*; neque id praxi Camerae improbat; verum ad juramentum perhorrescentiæ se offerentem mox & sine causarum suspitionis probabilitatem ulla allegatione ad illud admitti; nec MYNSINGERUS, nec ex illo STEGERUS probat; quin potius contrarium in Camera obtinere alii Scriptorum Camerales per præjudicia probant, atque THILEMANN DE BENIGNIS d) docet, in dubium aliquando vocatam fuisse MYNSINGERI observationem & super ejus sententiæ in Camera disputatum; atque adeo certam praxin derivari exinde nullo modo posse. Quibus ita comparatis difficulter a me impetrare possum, ut STEGERI sententiæ, *hoc juramentum*

G

a) pag. 42. & seq.

b) L. I. observ. 28. n. 3.

c) Cent. I. observ. 58.

d) Pentec. 4. obs. Cam. Imp. 50.

ex Glossatorum mente in Camera magno suo malo receptum fuisse, statuentis temere subscribam. Arbitror potius usum hujus juramenti in Camera recepti illum esse, quem paulo ante ex genuina mente Juris Can. attuli. *Causas* nimirum *allegari probabiles* Camera ante exigit, quam ad illud jurandum quemquam admittat. Audiamus hac de re ROSENTHALIIUM e), qui in *pralaudata Camera frequentius invaluisse* dicit, ut, si actores CAUSAS RATIONABILES allegent, cur iudices inferiores sint suspecti & jusjurandum offerant, quod equam justitiae administrationem consequi diffidant, ut citatio recta decernatur. Cui & Joh. GROENINGIUS subscribit, dum ait: *Ex praxi novissima observatum, sententiam istam, quam BLUMIUS & alii sovent, in Camera plane non obtinere, vel rarius in practicam deduci: cum Status Imperii non ita facile, ut iudices subalterni ob superioritatem territorialem, vi cuius tantum in suis territoriis possunt, quantum Caesar in Imperio, jurisdictione ordinaria privandi* f). Prostant quoque apud Scriptores Camerales exempla, quae optima ad docendam praxin argumenta sunt. Unde fundatis ex causis dicendum est, Camerae ad juramentum perhorrescentiae neminem admittere, qui non de facta prius in ordinaria instantia requisitione pro administratione justitiae docere, eamque studio sibi denegatam, aut causam in longum protractam probabilibus argumentis probare possit. Testis est DECKERUS scribens g): *Oblatio ad juramentum perhorrescentiae non simpliciter jurisdictionem Camerae fundat, sed omnium primo requisitio pro administratione justitiae antea debet*. Rei hujus exemplum suppeditat nobis causa Triebis contra Braunfels, ubi ad supplicam pro admissione ad juramentum perhorrescen-

e) de Feud. C. 12. Concl. 4. n. 63.

f) Inst. nov. Pr. P. 41.

g) ad Tennag. Class. 2. C. 14. n. 3. & C. L. 3. C. 14.

tia & decernenda impartiali commissione ex officio, huius tenoris editum Decretum est *b* : Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern mag Supplicantens Principal, ob er will, zufoerdest nochmalen, dass vor allem die angefangene Revisio seiner Hütten-Rechnung zum Ende gebracht; so dann deme vorgegangen auch dessen übrige Bau- und Präentions-Rechnungen abgethan, und zu dem Ende eine unpartheische Commission nieder gesetzt werden mögte, bey befl. Herrn Grafen ansuchen. Auf dem Fall aber da solche Commission inner 14 Tagen von Zeit erwehnten Gesuches nicht eröfnet, oder in deren Vollführung einiger Saumsal unterlaufen sollte, so wird im Gefolg voriger Decreten auf ferneres Anruffen alsdann ergehen, was Recht ist. Recentius adhuc exemplum est in Sachen der Schneiderschen Erbs- Interessenten in Rißingen contra Franz Christian Roth und Georg Michael Hartmann, beeder Henningerischen Tochter-Wänneren; in qua cum actores a Dynastia Kitzingensi præterito Regimine Wirceburgensi ad Cameram Imperialem causam devolvere studuissent, & ad juramentum perhorrescentia sese obtulissent, repulsam edito Decreto *i*) tulerunt, eoquod generales tantum & non satis probabiles suspitionis causas contra Principis Collegium produserunt. Hanc cameralis Judicii constantem & hodiernum adhuc vigentem praxin testatur quoque testis omni exceptione major L. B. DE CRAMER *k*), cui me multum in his debere gratus prædico. Docet enim illustris Auctor *l*) Camerae Imperialis principium & regulam secundum ipsas Leges Imperii esse, *jurisdictionem a subditis*

G 2

b) die 8. Aug. 1725.

i) die 9. Nov. 1754.

k) in Weblarischen Nebenstunden P. II. Abhandlung IX. §. 8.

l) in Ejusd. Opusc. T. II. Op. 29. §. 62.

in exteros prorogari non posse obnitente regione Domino; ubi id in ipsius præjudicium fieri intelligitur; & nullum iudicem intermedium præteriri, adeoque appellationem per saltum fieri non posse m); cui tamen regulæ exceptio addita est, nisi ob justas causas Intermedius esse iudex aut jam non velit, aut non possit n). Ex quibus omnibus satis patet, ut perhorrescentiæ per iusjurandum locus sit, causas suspicionis, & quidem probabiles allegandas esse.

Neque tamen probari has causas per remedia ordinaria rigide postulat Camerale Iudicium, sed statuit potius sub certis cautelis hanc probationem etiam per iusjurandum fieri posse. Probat hoc assertum eadem ipsa causa, quam modo adduxi. Actor enim Theobaldus Triebs, qui, ut ibi dictum, repulsam tulerat, eoquod non satis probabiles iustitiæ denegandæ causas attulerat, postea docens, a dicta Cancellaria Braunfelsensi Commissarios suspectos causæ ventilandæ præfectos fuisse, ad juramentum perhorrescentiæ altero Decreto ^o) admissus, ejusque causa tandem Camera Imperialis Decreto ^p) ita decisa est, ut memorata Cancellaria ad solvendo Theobaldo Triebs, modo ejus heredibus 5484 florenos coram Commissione ad statum liquidi deductos cum quinque, ut ajunt, pro cento ab anno 1726 usque ad diem insinuati Decreti fuerit condemnata, addita poena decem marcarum auri ex dimidia parte Imperiali Fisco, ex altera actori pendendum in casu non secutæ intra tres menses solutionis. Illud adhuc jungendum est, quippe quod ex præcedenti-

m) Ord. Cam. de A. 1495. Tit. 9.

n) Ord. Cam. de A. 1555. P. II, Tit. 29. §. 1.

o) die 10. Nov. A. 1725.

p) die 13. Febr. A. 1756.

bus fuit & recte ideo a nonnullis q) observatum fuit, nempe juramento perhorrescentiæ locum non esse, si aut ex Actis, aut aliunde r) iudicis in partem litigantium alterutram studium, aut denegatio protractiove justitiæ evidens sit, uti ex Decreto Camerae Imperialis s) in Sa- chen deren von Rotenhahn contra Wirzburgischen Lehenshof li- quet, vi cujus ulterioribus quidem compulsorialibus con- cellis, Domini tamen de Rotenhahn ad juramentum per- horrescentiæ, ad quod sese obtulerant, admissi non sunt, quia illud hoc in casu superfluum esse videbatur.

In Judicio Camerae Imperialis itaque hujus jurisju- randi usus certus est, illudque sæpius sub cautelis hæc- tenus explicatis admissum fuisse, Interpretes Processus Ger- manici abunde testantur t). Ast in Judicio Imperiali Au- lico ejus usus paulo rarior est, cum ibi, si iudex infe- rior ex causis idoneis suspectus redditur, alia huic malo parata sint remedia. Supplicanti enim tum per *Promoto- riales*, tum per *Mandata de justitia administranda*, aut etiam per *citationem ad assumendum causam* absque *perhor- rescentiæ juramento* consulitur. Saltem nec legi, nec au- divi, unquam mediante juramento perhorrescentiæ cau- sam aliquam ex Statuum Dicastris ad Judicium Aulicum devolutam esse; sed denegatum ibi fuisse dictum juramen- tum exempla docent u). An etiam contra ipsa Summa Imperii Tribunalia locum habeat hoc juramentum, ex

G 3

q) TENNAGEL de decern. Proc. Class. III. C. 13. in fin.

r) LAUTERBACH in Coll. Pand. Tit. de Jurejur. §. 42.

s) die 10. Martii A 17 6.

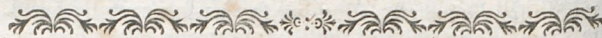
t) addatur Authoribus supra laudatis AUTHOR *Princip. Proc. Judic. Imp. Aul. hodierni.*

u) IDEM l. c. Cap. VI. §. 42.

illis judicandum est, quæ supra x) de eorundem recufatione fuerunt annotata.

In Gallia prorsus exulat hujus juramenti usus, siquidem in hoc regno collectionis BONIFACII VIII. auctoritas dubia est, adeoque ordinario modo proceditur, qui in recufatione judicis alias obtinet, & Ordinatione Regia supra laudata præscribitur.

x) pag. 17. & seqq.

DECAS

POSITIONUM CONTROVERSARUM.

I.

Homo proprius in hominis liberi testamento testis esse **DD.** potest, non obstante Ordinatione MAXIMILIANI I. de Notar. tit. von Testamenten §. Die Form.

II.

Metus intervertendarum rationum sola fuit apud Romanos ratio prohibiti inter *Tutorem & Pupillam* matrimonii. Aliæ rationes a **DD.** allegari solitæ cerebrinæ sunt; & inprimis *ratio potentatus*, quam potissimum urgent, spuria est, nulloque modo ex *L. 63. D. de rit. nupt.* probatur. Unde hodie hanc prohibitionem cessare arbitror in omnibus illis locis, ubi tutelæ & rationum reddendarum alia, quam olim apud Romanos, ratio est.

III.

Jus venandi ad Regalia pertinet, unde quicumque subditorum illud exercere cupit, titulum acquisitionis ostendere debet. Gravis quidem hac de re nostris temporibus inter Jctos celeberrimos exorta fuit controversia, cum alii Principum, alii Nobilium partes defenderent, gravibus utrinque argumentis. Sed prævaluit in praxi allata sententia quam L. B. DE CRAMER, L. B. DE ICKSTATT, HOFFMANNUS & tantum non omnes rei œconomicae Scriptores defendunt, fuse recensiti in ESTORIS teutscher Rechtsgelehrtheit P. I. §. 2507. & P. III. §. 2507.

IV.

Fratribus Nobilibus sorori ob inæquale contractum matrimonium minorem ex bonis parentum portionem, ac quam alias debuissent, assignare licitum non est.

V.

Fieri potest, ut mera subscriptio contractus *subscriptenti* tertio præjudicium pariat, licet ejusdem nulla facta fuerit in iplo contractu mentio.

VI.

An *juri reluendi pignoris* præscribi possit? anceps admodum inter DD. quæstio est. Ex jure communi in utramque partem gravia adduci possunt argumenta. Negativa sententia potior videtur & recepta est in summis Germaniæ Tribunalibus, Senatu Aulico, & Camera Imperii. BRUNNEMANNUS Conf. 130. exemplum producit actionis pignoratiae post 400. annos institutæ.

VII.

Literus investitura antiquiores in casu dissensus recen-

tioribus esse præferendas, communis DD. opinio est; ait puto, illam multis dubiis esse obnoxiam, & sæpe numero recentiores antiquioribus præstare.

VIII.

In *processu summario* non tumultuarie est procedendum, sed *substantialia* omnino observari debent. Nollem tamen exinde cum LUDOLFIO omnem differentiam inter *processum ordinarium & summarium* e medio tollere, qua in re nequidem sibi ipsi constat Cel. Auctor. Catalogum causarum *summariæ tractandarum Leges* accurate non exhibent; bene tamen ea in re laborarunt, nimis sedule, uti credo, DD. Vix enim est, ut omnes sigillatim recenseri possint: quæcunque *causæ favorabiles* sunt, & *moram non patiuntur*, illæ sunt *summaria*.

IX.

In *Arresto impetrando* *summaria causæ cognitio* obtinet; sed in eodem *prosequendo* illa *processus forma* observanda est, quæ citra casum *Arrestis* in foro ordinario observanda fuisset, unde est, quod DD. dicant, *processum arrestatorium sapere ordinarium*. MEVIUS *de Arrestis* C. 17. n. 27. 28. 29.

X.

Causa in uno *Summorum J. R. G. Tribunalium* in *possessorio* decisa ad alterum commode deferri potest in *petitorio*: exceptio enim *præventionis fori declinatoria* hoc in casu exulat.

Strapburg, Diss., 1760-75

f

sb.

DISSERTATIO JURIDICA
DE

1771, 1
J U D I C E
S U S P E C T O

QUAM *102*

PRÆSIDE

DN. JOHANNE FRIDERICO
E H R L E N *17*

J. U. D. PAND. ET JUR. CAN. PROF. PUBL. ORD.
ET CAP. THOM. CANON.

PUBLICÆ TUERÏ CONABITUR

AUCTOR

FRANC. GEORGIUS DITTERICH
BAMBERGENSIS

AA. LL. ET PHILOSOPH. MAGISTER

Argentorati DIE V. MARTII MDCCLXXI.

H. L. Q. C.

Typis JOH. HENR. HEITZII Univ. Typ.